

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІНИ ДНІПРА В МЕЖАХ КИЄВА ДИСТАНЦІЙНИМИ МЕТОДАМИ

Автор: Панченко Роман, учень 9 класу Русанівського ліцею м. Києва

Проблема

Зменшення кількості прісної води та погіршення її якості у всьому світі на сьогодні є глобальною екологічною проблемою, що нажаль відображається і на «здоров'ї» основної артерії України річці Дніпро.

Мета роботи

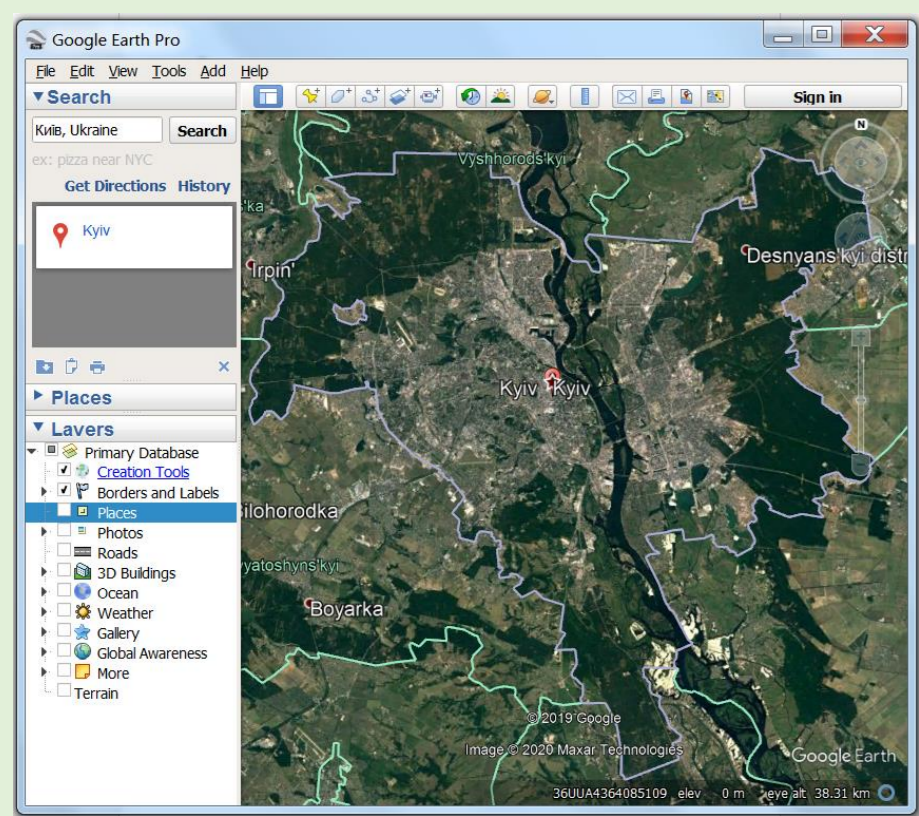
Метою дослідження є виявлення динаміки зміни площ ділянок заростання водною рослинністю річки Дніпро в районі міста Києва у період з 2005 по 2017 рік та визначення основних факторів, які впливають на розвиток заростання водною рослинністю та «цвітіння» води.

Гіпотеза

Підвищення температури навколишнього середовища підвищує температуру води та безпосередньо впливає на заростання річки водною рослинністю та сприяє її «цвітінню», а також має вплив на фізичні (гідрологічні) параметри, такі як витрата води, швидкість течії, випаровування з поверхні тощо.

Матеріали та методологія

Для розв'язання поставлених задач використано геоінформаційні системи та матеріали дистанційного зондування Землі (ГІС/ДЗЗ-технології), статичні дані наземних спостережень Центральної геофізичної обсерваторії (ЦГО), теоретичні дослідження.

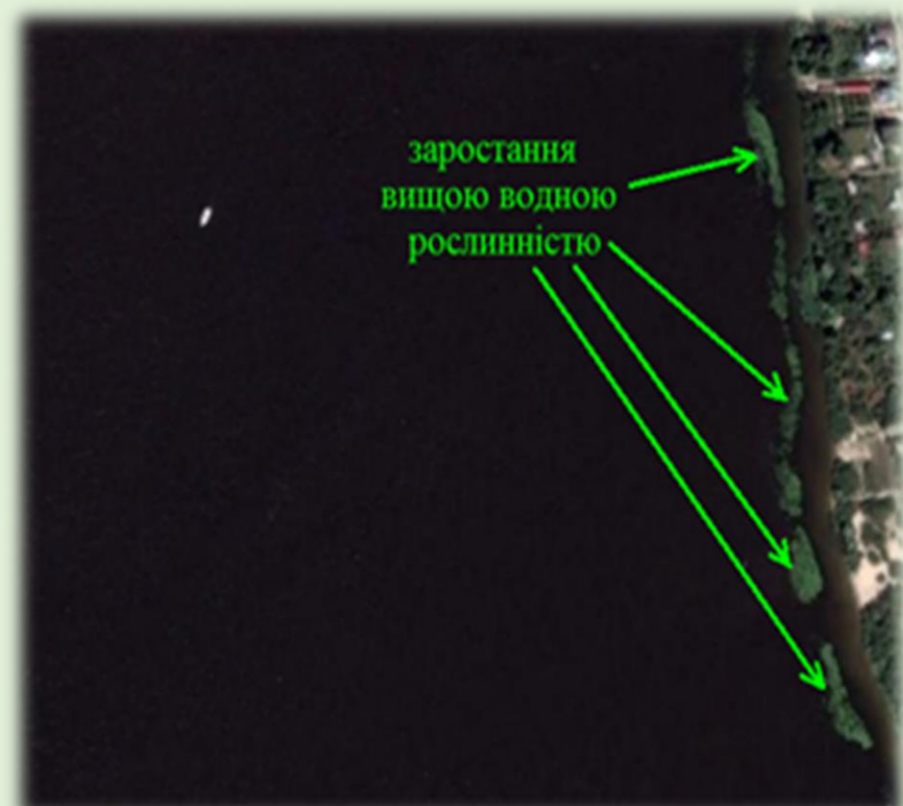

Дніпро в межах м.Київ в програмі Google Планета Земля

Заростання та «цвітіння» річки Дніпро

Основні фактори процесів заростання та «цвітіння» р.Дніпро

вигляд процесів «цвітіння води» і заростання навпроти масиву Осокорки

Зменшення об'ємної витрати води:

$$Q = V_{сер} h_{сер} B,$$

де: $V_{сер}$ - середня швидкість потоку; $h_{сер}$ - середня глибина русла; B - ширина потоку.

Швидкість течії $V_{сер}$ для річкових русел за формулою Шезі:

$$V_{сер} = C \sqrt{RI},$$

де: C - коефіцієнт опору тертя; R - гідравлічний радіус перерізу; I - гідравлічний нахил.

Випаровування з водної поверхні:

$$E(\text{см/доба}) = k(es - ea);$$

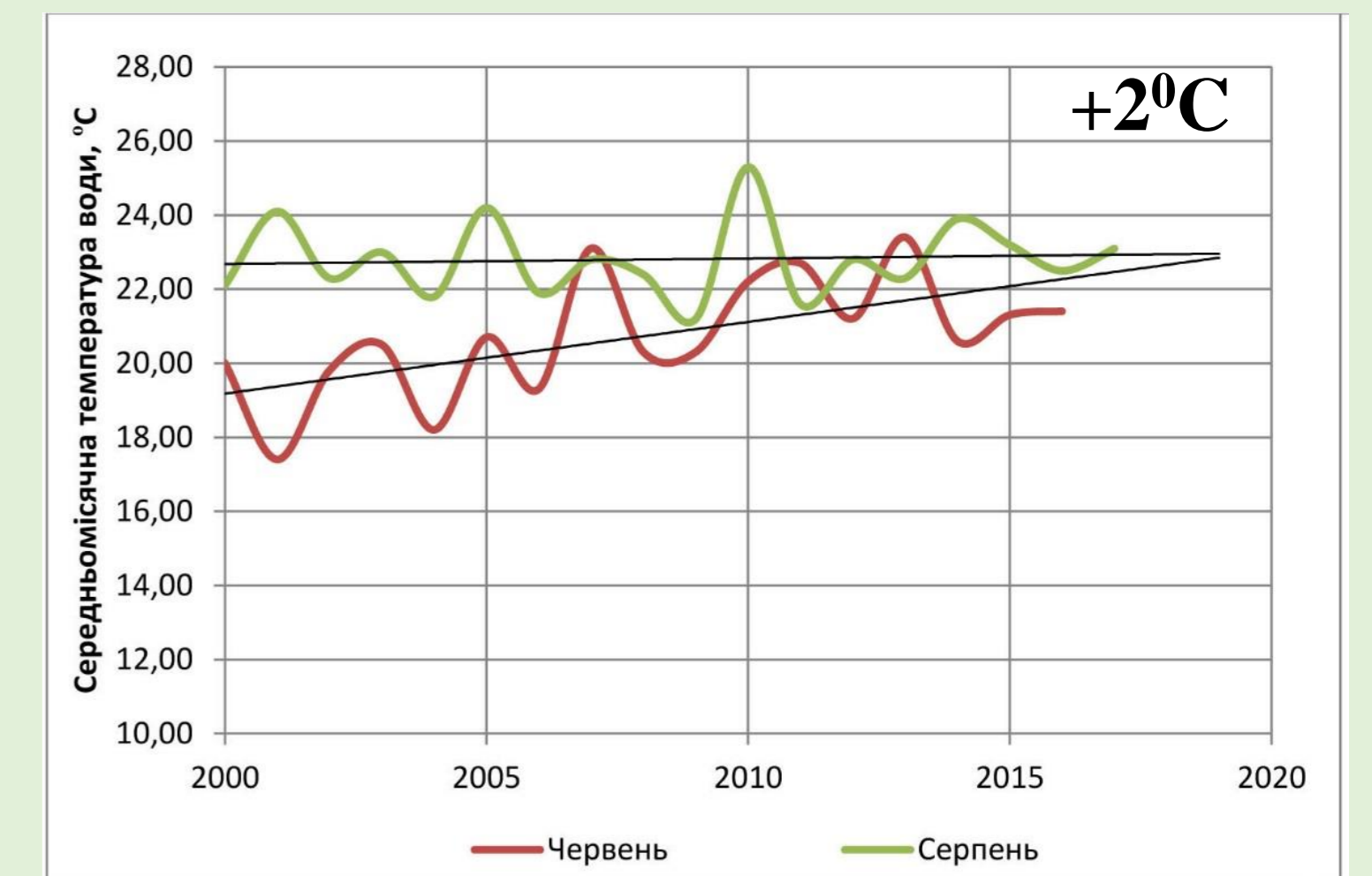
$$E(\text{см/доба}) = 4,57T + 43,3$$

де: E - випаровування; k - коефіцієнт залежності від швидкості вітру; es та ea - пружність насиченої пари; T - середньорічна температура в °С.

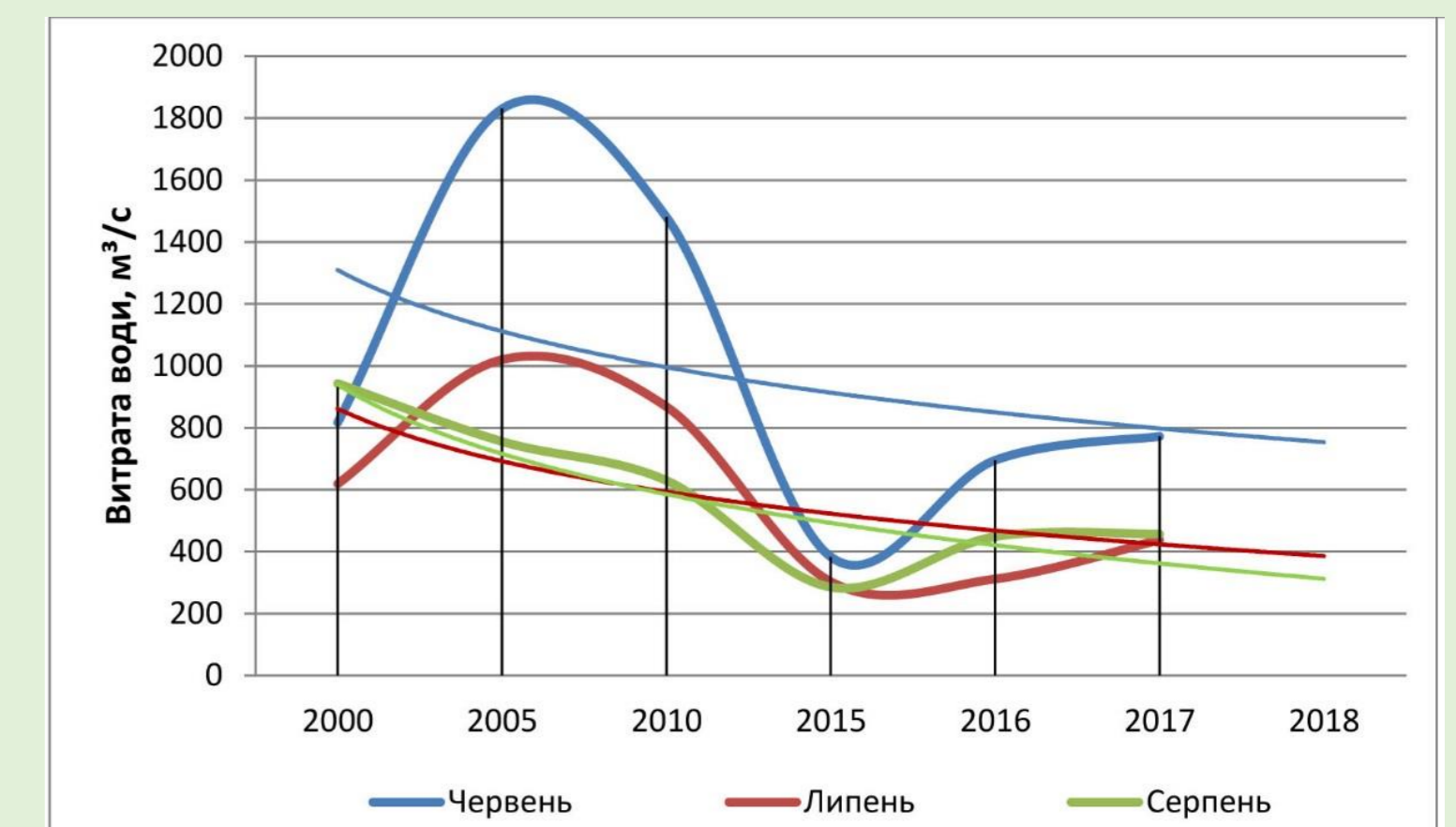
Заростання рослинністю і зміна глибини збільшує гідравлічний опір. Це безпосередньо впливає на швидкість течії, зменшення якої разом з випаровуванням, веде до зменшення витрати води.

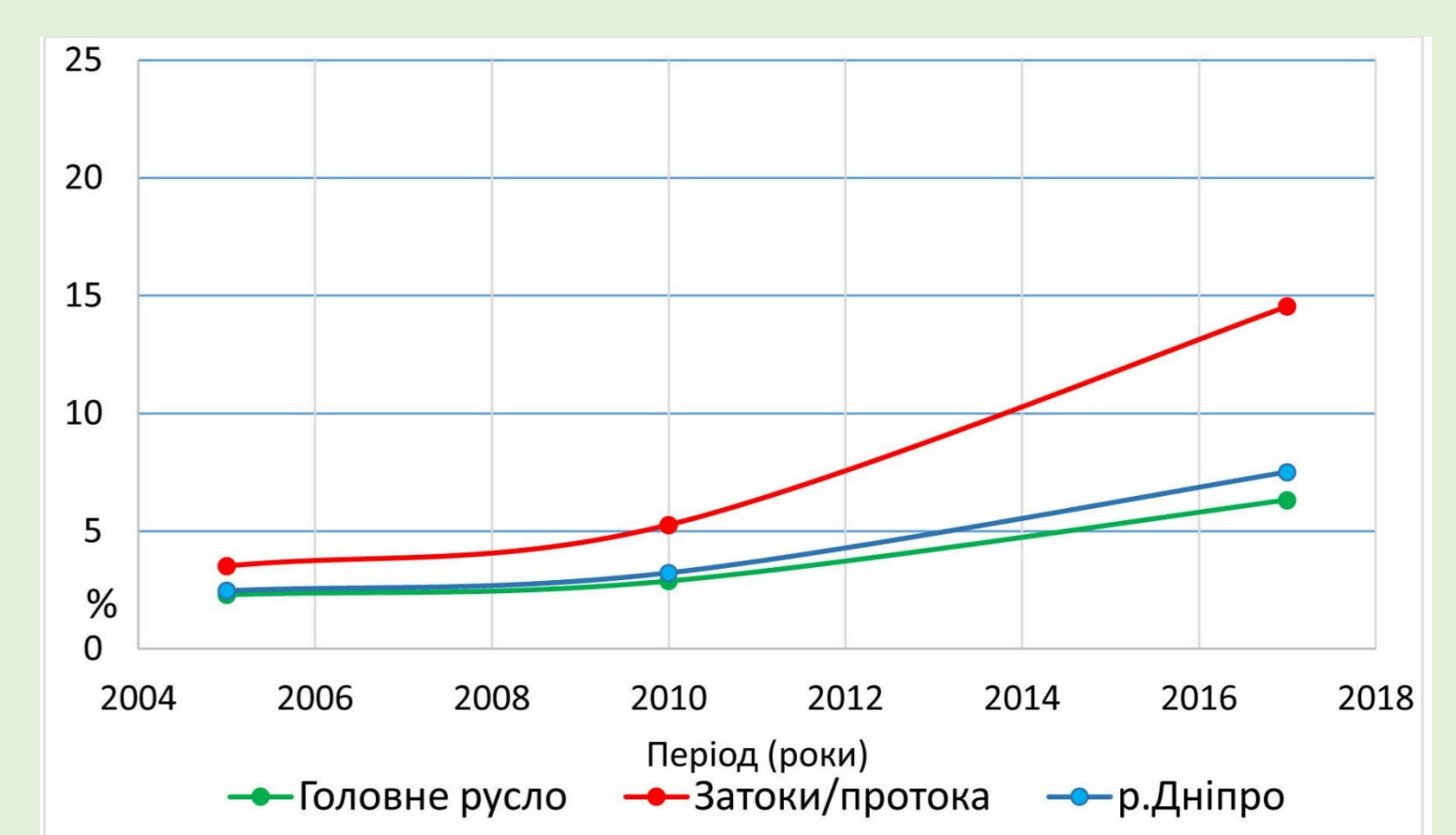
вигляд процесів «цвітіння води» і заростання в затоці Верблюд на півночі Києва

Динаміка зміни середньорічної температури води в м. Києві за 2000-2017рр. на основі аналізу даних архіву ЦГО ДСНС України

Динаміка зміни витрат води Київської ГЕС у літні місяці з 2000 - 2017 рр. на основі аналізу даних архіву ЦГО ДСНС України

Динаміка зміни площ заростання Дніпра в межах м. Києва за матеріалами космічної зйомки

Динаміка заростання р. Дніпро на ділянці між Дарницьким та Південним мостом з 2005 по 2017 р.

Результати дослідження

За допомогою програми «Google Earth Pro» фактично було обчислено площі ділянок заростання річки Дніпро, як головного русла, так і усіх його заток та протоки в межах м. Києва у період з 2005 по 2017 рік.

Процес заростання водною рослинністю з подальшим «цвітінням» води Дніпра збільшується з кожним роком (переважно спостерігається у другій половині липня – середині серпня). Тільки за період з 2010 по 2017 рік площа заростання Дніпра в межах Києва збільшилась більше ніж у 2 рази, і становила вже 2,07 км², а це 7,51% від всієї поверхні води. Також, завдяки дослідженню було виявлено, що найбільші ділянки заростання та «цвітіння» знаходяться у затоках та протоці річки Дніпро. За період з 2005 по 2017 рік відсоток заростання поверхні води у затоках значно виріс і склав 14,54%, а це майже у 5 разів більше, ніж у 2005 році.

За результатами проведеного дослідження можна сказати, що з підвищенням температури прискорюється заростання річки рослинністю та змінюється її гідрологічний режим. В подальшому процес змінюється процесом «цвітіння», який призводить до відмирання та загнивання маси вищих водоростей з виділенням отруйних речовин.

Пропоновані методи вирішення проблеми

Для «оздоровчого» ефекту вже сьогодні необхідно вжити заходів по боротьбі з заростанням та «цвітінням» (зариблення, зменшення забруднень різних типів, зменшення забудови берегових ділянок і т.д.). Однак кардинальний вплив на зміну гідрологічного режиму та відновлення екосистеми буде мати поступова відмова від усіх або частини ГЕС – як основного джерела заростання та «цвітіння» водосховищ. Це збільшить швидкість течії та зменшить втрати на випаровування. Почати необхідно з демонтажу Київської ГЕС. Очистити русло річки, вивезти мул русла до Чорнобильської зони, повільно спустити воду з водосховища. Перебудувати інфраструктуру під сонячну та вітрову енергетику. На звільненій території пропоную будувати сонячні та вітрові електростанції з одночасним озелененням берегових зон та вільних ділянок.

